

НАУКОВЕ ЖИТТЯ НМАУ ІМ. П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

НАУКОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ

УДК 78.072(477)+7.03

Волкова Д. В.

УКРАЇНА. ЄВРОПА. СВІТ. ІСТОРІЯ ТА ІМЕНА В КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ РЕФЛЕКСІЯХ

Охарактеризовано Міжнародну науково-практичну конференцію «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях», проведеною в онлайн-трансляції. Кафедра історії української музики та музичної фольклористики спільно з Інститутом культурології Національної академії мистецтв України 2 і 3 листопада провела конференцію, у якій узяли участь 170 учасників із п'ятнадцяти областей України і десяти країн світу – із США, Нідерландів, Франції, Литви, Польщі, Туреччини, Грузії, Азербайджану, Росії. Під час проведення конференції працювали п'ять секцій: «Історія української музики: зміна парадигм дослідження», «Постать Артемія Веделя та проблеми дослідження давньої церковної музики», «Культурологія та музикознавство: аспекти взаємодії», «Українська діаспора і світова музична культура», «Етномузикологія: методологія, історія, жанри та стилі». Особливу увагу привернуло обговорення теми «Українська діаспора і світова музична культура». Під час конференції відбулась презентація книги Т. Гусарчук «Артемій Ведель. Постать митця у контексті епох», а також кінопрезентація невідомої детективної історії про життя української капели бандуристів імені Тараса Шевченка під керівництвом Г. Китастого – «Хоробра сімнадцятка. Історія української капели бандуристів».

Ключові слова: міжнародна науково-практична конференція, Національна музична академія імені П. І. Чайковського, кафедра історії української музики та музичної фольклористики, онлайн-трансляція.

2–3 листопада 2017 року в Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського відбулася Міжнародна науково-практична конференція в онлайн-трансляції, організована кафедрою історії української музики та музичної фольклористики спільно з Інститутом культурології Національної академії мистецтв України. Виступаючи на пленарному засіданні, Олена Берегова, доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової роботи НМАУ ім. П. І. Чайковського, зазначила, що до участі у конференції було подано 170 заявок із 15-ти областей України (Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Закарпатської, Івано-Франківської, Київської, Львівської, Одеської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Хмельницької, Чернігівської) і з десяти країн світу – України, США, Нідерландів, Франції, Литви, Польщі,

© Волкова Д. В., 2017

Туреччини, Грузії, Азербайджану, Росії. Цим і зумовлена назва конференції: «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях».

Учасники конференції працювали у таких секціях:

1. Секція **A**: «Історія української музики: зміна парадигм дослідження» (модератор Олена Таранченко).

2. Секція **B**: «Постать Артемія Веделя та проблеми дослідження давньої церковної музики» (модератор Ольга Волосатих).

3. Секція **C**: «Культурологія та музикознавство: аспекти взаємодії» (модератор Сергій Волков).

4. Секція **D**: «Українська діаспора і світова музична культура» (модератор Маріанна Копиця).

5. Секція **E**: «Етномузикологія: методологія, історія, жанри та стилі», робота якої була розподілена за темами:

– «Українська пісенна архаїка: твори зимового циклу» (модератор Олена Гончаренко);

– «Акустичні методи в етномузикології. Майстер-клас» (модератор Євген Єфремов);

– «Дослідження традиційної інструментальної музики» (модератор Світлана Протасова);

– «Регіональні школи, видатні постаті вітчизняної етномузикології» (модератор Маргарита Скаженик);

– «Міждисциплінарний діалог: аналіз пісенного тексту – філологічний та етномузикологічний підходи» (ведучі Андрій Вовчак, Євген Єфремов, Ірина Клименко);

– «Регіонально-жанрові дослідження» (модератор Анастасія Любимова).

Інтерактивний формат зі стрімами у Facebook і на сайт НМАУ ім. П. І. Чайковського потребував нового викладу змісту доповідей, щоб їх було цікаво не лише слухати, а й сприймати наживо у Всесвітній мережі. Справді, зусилля доповідачів виправдалися: протягом половини першого дня роботи конференція набрала в Інтернеті більше шести тисяч переглядів.

Під час конференції відбулося кілька презентацій: презентація Інституту культурології Національної академії мистецтв України, яку здійснили віце-президент Національної академії мистецтв України, академік, доктор філософії, професор, директор Інституту культурології НАМ України Юрій Богуцький і доктор культурології, професор, заступник директора Інституту культурології НАМ України з наукової роботи Сергій Волков. Ю. Богуцький наголосив, що Україна має ідентифікувати себе не з Чорнобилем і революціями, а з митцями, які свого часу були змушені покинути її і здобувати світове визнання на всіх континентах, бо саме митці найкраще можуть комунікувати зі світом.

Український інститут національної пам'яті презентував кандидат історичних наук Віталій Огієнко, а Оксана Підсуха, представляючи Музей української діаспори, повідомила багато цікавого про три хвили еміграції митців та їх нащадків. Гості конференції високо оцінили наукову роботу в Академії, запропонували розвивати творчі зв'язки.

Тетяна Гусарчук презентувала монографію «Артемій Ведель: постать митця у контексті епох», у якій на широкій методологічній основі дослідила життя і творчість видатного митця, проаналізувала його епістолярну спадщину, спогади учнів та сучасників, інші джерела, які дають матеріал для його характеристики. Ця фундаментальна праця вже привернула увагу вчених своєю ґрунтовністю і науковою аргументованістю

висновків. Творчість А. Веделя учасники конференції обговорювали, працюючи в секції «Постать Артемія Веделя та проблеми дослідження давньої церковної музики». Концерт хорової музики А. Веделя за участю камерного хору «Київ» (художній керівник Микола Гобдич) зібрав аншлаг у Малому залі Академії.

Не меншу увагу привернула й доповідь доктора мистецтвознавства, професора Маріанни Копиці «Українська діаспора: міф чи реальність?», у якій охарактеризовано історико-культурний контекст діяльності діячів діаспори. Ганна Карась, доктор мистецтвознавства, професор кафедри виконавського мистецтва ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Івано-Франківськ), представила монографію «Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття» (1164 сторінки!). У цій роботі відтворено музичне життя українців за кордоном протягом більш як століття.

Наталія Набокова, викладач кафедри мов НМАУ ім. П. І. Чайковського, здобувач кафедри теорії та історії культури, доповідала про останні роки життя композитора Федора Якименка. Її розповідь ґрунтувалася на документах, автографах композитора, епістолярній спадщині, копії яких їй вдалося віднайти в архівах Франції, Великої Британії і Канади і привезти в Україну. Відбувся й концерт «Не зав'януть серця квіти», присвячений Ф. Якименку, за його камерними та хоровими опусами (виконано 16 творів), які автор цього проекту також віднашла в архівах. Твори виконували студенти й аспіранти класу кандидата мистецтвознавства, доцента кафедри спеціального фортепіано № 1 НМАУ Андрія Кутасевича – Максим Іванов, Василь Цюпашук, лауреат міжнародного конкурсу Назар Адатті. Усі фортепіанні твори звучали в Україні вперше: «Шість українських п'єс для фортепіано» в чотири руки, ор. 71 (1925), «Два фантастичні ескізи: “Феєричні квіти”, “Мереживо”», ор. 33. (1906), «Фантазія *gis moll*», ор. 26 (1905). А. Кутасевич не лише виступив під час конференції з доповіддю «Підтвердження авторства в богослужбових піснеспівах Артемія Веделя», а й блискуче виконав твір «Над Дніпровною хвилею» Ф. Якименка. Камерний хор «Консонанс» (диригент Артур Смирнов) відтворив п'ять композицій зі збірки творів Ф. Якименка «Тридцять народних мелодій» (1924). Концерт відбувся завдяки зусиллям Андрія Кутасевича та викладачів кафедри сольного співу Академії Геннадія Кабки і Валентини Семенової.

Окрема сторінка конференції – VIP-персони, які завжди привертають особливу увагу. Це представники української діаспори зі США. З доповіддю про українську пісню в північноамериканській діаспорі («*Ukrainian song in the North American diaspora*») виступила Надія Тарнавська, бакалавр музичної педагогіки університету Case Western Reserve, стипендіат фонду імені Фулбрайта (Огайо, США). Безпосередня манера викладу матеріалу спонукала продовжити тему в живому звучанні музики. Доповідач відгукнулася на прохання заспівати українську народну пісню, якою вдало проілюструвала і доповнила свою доповідь. Експромтом виникло підголоскове двоголосся завдяки Євгену Єфремову, кандидату мистецтвознавства, професору кафедри історії української музики та музичної фольклористики.

Аншлаг у Фойє Малого залу зібрала презентація фільму «Хоробра сімнадцятка. Історія української капели бандуристів» (режисер і продюсер Орест Сушко, США – Канада) про творчість української капели бандуристів імені Тараса Шевченка під орудою Григорія Китастого. Коментар до фільму надав бандурист, композитор і диригент, нащадок українського музиканта Юліан Китастиий. Це розповідь про музикантів, які

пропагували українську пісню в німецькому полоні і рятували нею життя багатьох людей, особливо зневірених підлітків-остарбайтерів у роки Другої світової війни.

Питання етномузикології, української архаїки та регіональних жанрових досліджень розглянуто у доповіді доктора мистецтвознавства, професора Рігіса Амбразявічюса з Литовської академії музики і театру (Вільнюс). Він розкрив паралелі між литовським і українським пісенним фольклором, розповів про дослідження з артикуляції і вокальної техніки акустичними методами.

Фольклорний концерт «Музика традиційного українського бенкету» був приурочений до 25-річчя діяльності Проблемної науково-дослідної лабораторії етномузикології НМАУ ім. П. І. Чайковського. У ньому взяли участь такі етногурти: «Древо», «Володар», «Надобридень», «Серпанок», «Бабський козачок», «Божичі», «Чорноморці», «Ладовиці» (м. Хмельницький). Драматургію незвичайного концерту-весілля без наречених вибудувала кандидат мистецтвознавства, доцент Ірина Клименко, об'єднавши всі дієства головною ідеєю фольклорного перформансу. Учасники й гості конференції невимушено і легко підспівували виконавцям, які залучали до танцю як дітей, так і поважних професорів.

Організаторам конференції вдалося:

- налагодити зв'язки з вітчизняними й іноземними інституціями – університетами, академіями, музеями, дотичними до музичного мистецтва,
- активізувати співпрацю з митцями, яким небайдужа українська музика, її історія і майбутнє;
- виявити потенціал і перспективні напрями розвитку українського музикознавства.

Студенти, які звикли до поширеного формату «3С», запропонували новий формат – «4К», який, до речі, нині є високотехнологічним у цифровому кінематографі й комп'ютерній графіці. У музичному світі до складу «4К», з погляду студентів, увійшли такі українські митці, як Віталій Кирейко, Лев Колодуб, Іван Карабиць, Олег Кива. Можна створювати багато таких проєктів, адже кожен із композиторів здійснив свій внесок у музичне мистецтво України (наприклад, про «4З»: Всеволод Задерацький, Володимир Зубицький, Олександр Злотник, Сергій Зажитько та багато інших).

Учасники конференції отримали сертифікати про участь у Міжнародній науково-практичній конференції. Назва «Україна. Європа. Світ» виправдала себе. Основний її меседж – наукова співпраця, взаємоповага і доброзичливість як рушійна сила розвитку українського музикознавства.

Волкова Д. В. Украина. Европа. Мир. История и имена в культурных рефлексиях.

Охарактеризована Международная научно-практическая конференция «Украина. Европа. Мир. История и имена в культурных рефлексиях», проведенная в онлайн-трансляции. Кафедра истории украинской музыки и музыкальной фольклористики совместно с Институтом культурологии Национальной академии искусств Украины 2 и 3 ноября провела конференцию, в которой приняли участие 170 докладчиков из пятнадцати областей Украины и десяти стран мира – США, Нидерландов, Франции, Литвы, Польши, Турции, Грузии, Азербайджана, России. Во время проведения конференции работали пять секций: «История украинской музыки: смена парадигм исследования», «Личность Артемия Веделя и проблемы исследования древней церковной музыки», «Культурология и музыковедение: аспекты взаимодействия», «Украинская диаспора и мировая музыкальная культура», «Этномузикология: методология, история, жанры и стили». Особое внимание привлекло обсуждение темы «Украинская диаспора и мировая

музыкальная культура». Во время конференции состоялась презентация книги Т. Гусарчук «Артемий Ведель. Личность художника в контексте эпох», а также кинопрезентация неизвестной детективной истории о жизни украинской капеллы бандуристов имени Тараса Шевченко под руководством Г. Китастого «Храбрая семнадцатка. История украинской капеллы бандуристов».

Ключевые слова: международная научно-практическая конференция, Национальная музыкальная академия имени П. И. Чайковского, кафедра истории украинской музыки и музыкальной фольклористики, онлайн-трансляция.

Volkova D. V. Ukraine. Europe. World. History and Names in Cultural Reflections.

The P. I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine first introduced a new format – online broadcast – for the international scientific and practical conference “Ukraine. Europe. World. History and Names in Cultural Reflections”. Thanks to the assistance of the rector of the Academy, the efforts of the Department of the History of Ukrainian Music and Music Folklore together with the Institute of Cultural Studies of the National Academy of Arts of Ukraine, all persons involved both in the organizing committee and in the presentation of reports, have been watched by all those interested in the musical culture of Ukraine, Europe. This powerful scientific forum took place on 2 and 3 of November and shed light on the topical issues of the present in the field of cultural studies and musicology. 170 applications from 15 regions of Ukraine, 10 countries, including USA, Netherlands, France, Lithuania, Poland, Turkey, Georgia, Azerbaijan, and Russia were submitted for participation in the conference. The work of the scientific forum was branched into 5 sections. The strategy encouraged scientific kaleidoscope being embodied in various presentations of institutions. A powerful section of the conference, which had been interested for the representatives of Ukrainian universities, was devoted to the theme “Ukrainian Diaspora and the world musical culture”. The long-awaited event for musicologists was the presentation of the book “Artemy Wedel. The Artist’s Figure in the Context of the Epochs” written by Tatyana Husarchuk, Candidate of Art History, professor at the Department of the History of Ukrainian Music and Musical Folklore. Within the framework of the conference, a film presentation of an unknown detective story took place from the pages of the life of Ukrainian Bandura Band Chapel, whose leader was Hrygory Kytasty and seventeen musicians – “Brave seventeen. History of Ukrainian bandura band”. In the context of the stated problem issues, some concerts were held in the Small Hall of the Academy. One of the concerts was dedicated to the unjustly forgotten prodigious Ukrainian composer Fedir Yakymenko. In this concert for the first time in Ukraine his different genre works written almost one hundred years ago were performed according to the recently found his scores and manuscripts. All participants have received the certificates of participation in the International Scientific and Practical Conference, certified by the rector of the P. I. Tchaikovsky NMAU, V. I. Rozhok, Doctor of Arts, Professor, People’s Artist of Ukraine, Academician of the National Academy of Arts of Ukraine.

Keywords: international scientific-practical conference, P. I. Tchaikovsky National Music Academy, Department of Ukrainian Music History and Music Folklore, online broadcast.